

Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки
Республики Казахстан
Манаш Қозыбаев атындағы
Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті
Северо-Казахстанский
государственный университет
им. М. Козыбаева

**ЫБЫРАЕВА
АҚМАРАЛ
ҒОСМАНҚЫЗЫ**
/Биобиблиографиялық көрсеткіш/

Петропавл, 2017

УДК 01
ББК 91.9
Ы 13

Құрастырушылар:

Макаренко О.М., Қазақанова А. Қ.
Шығарылымға жауапты: Жәменова Б.К.

Ы13 Ыбыраева Ақмарал Ғосманқызы: биобиблиографиялық көрсеткіш / Құраст.: О.М. Макаренко, А.Қ. Қазақанова.- Петропавл: М. Қозыбаев атындағы СҚМУ, 2017. - 43 б.

УДК 01
ББК 91.9

ОҚЫРМАНДАРҒА

«М. Қозыбаев атындағы СҚМУ-дың ғалымдары» сериясының жалғасы болып табылатын бұл көрсеткіш тарих ғылымдарының докторы, Қазақстан тарихы және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер кафедрасының профессоры, Қазақстанның Ұлттық жаратылыстану ғылымдары академиясының академигі, М. Қозыбаев атындағы ғылыми-зерттеу орталығының жетекшісі – Ақмарал Ғосманқызы Ыбыраеваға арналған.

Биобиблиографияға ғалымның өмірі мен ғылыми, педагогикалық және қоғамдық қызметін сипаттайтын мәліметтер, оның еңбекетрі және ол туралы әдебиеттер енгізілген.

Биобиблиографияда ғалымның жинақтарда және мерзімді басылымдарда жариялаған ғылыми еңбектері, оқу және әдістемелік құралдарының тізімі берілген. Көрсеткіш материалы хронологиялық тәртіппен орналасқан: әр жылдың көлемінде әліпби ретімен – қазақша, одан кейін орыс тілінде жарияланған еңбектері беріліп отыр.

Биобиблиографияның тарих, археология, музейтану, мәдениеттану, этнология және өлкетану мәселелеріне қызығушылық тудыратын ғалымдарға, оқытушыларға, студенттерге, магистранттарға, Ph.D докторанттарға пайдасы мол.

К ЧИТАТЕЛЯМ

Предлагаемый биобиблиографический указатель продолжает серию «Ученые СКГУ им. М. Козыбаева» и посвящен доктору исторических наук, профессору кафедры истории Казахстана и социально-гуманитарных дисциплин, академику Казахстанской Национальной Академии естественных наук, руководителю Научно-исследовательского центра им. М. Козыбаева Ибраевой Акмарал Госмановны.

Биобиблиография включает материалы, характеризующие жизнь и научную, педагогическую и общественную деятельность ученого, его публикации и литературу о нем.

Биобиблиография содержит перечень методических и учебных пособий, научные труды, опубликованные в сборниках и периодической печати. Публикации расположены в хронологическом порядке, в пределах каждого года – по алфавиту.

Для удобства пользования читателями в конце приведен именной указатель соавторов, в котором даются ссылки на порядковые номера работ.

Биобиблиография полезна ученым, преподавателям вузов, студентам, магистрантам, Ph.D докторантам, особенно специалистам, интересующимся вопросами истории, археологии, этнологии, музееведения, культурологии и краеведения.

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҰЛТТЫҚ ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ҒЫЛЫМДАРЫ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ АКАДЕМИГІ, ТАРИХ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР АҚМАРАЛ ҒОСМАНҚЫЗЫ ЫБЫРАЕВАНЫҢ ӨМІРІ МЕН ҚЫЗМЕТІНІҢ НЕГІЗГІ КЕЗЕҢДЕРІ

Ақмарал Ғосманқызы Ыбыраева 1971 жылы 18 мамырда Павлодар облысына қарасты Железинка ауданының Екі-Шок елді мекенінде дүниеге келген.

1988ж. Павлодар қаласындағы қазақ балаларына арналған № 3 мектеп-интернатты бітірген.

1988-1993 жж. Абай атындағы Алматы мемлекеттік университетінің тарих факультетінің студенті.

1993-1999 жж. Абай атындағы Алматы мемлекеттік университетінің тарихнама және деректану кафедрасының оқытушысы.

1999ж. Тарих ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін «Қазақстан мұражай жүйесінің қалыптасуы (1920-1940 жж.)» деген тақырыпта кандидаттық диссертация қорғады.

1999-2005 жж. Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің тарих, археология және этнология кафедрасының аға оқытушысы.

2005-2006 жж. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президенті мұражайы директорының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары.

2007ж. Тарих мамандығы бойынша «доцент» атағы берілді.

2006-2014 жж. Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің доценті, профессоры, кафедра меңгерушісінің міндетін атқарушы қызметінде болды.

2010ж. Тарих ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін алу үшін «Қазақстандағы мұражай жүйесі: қалыптасуы мен дамуының тарихи тәжірибесі (1830-2006 жж.)» деген тақырыпта кандидаттық диссертация қорғады.

2014-2017 жж. М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің Қазақстан тарихы және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер кафедрасының профессоры.

2015ж. Қазақстан ұлттық тарихшылар конгресінің мүшелігіне сайланды.

2016ж. Қазақстан Ұлттық жаратылыстану ғылымдары академиясы Президиумы Бюросының шешімімен ҚазҰЖҒА академигі болып сайланды.

2017ж. М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің Ғылыми кеңесінің ғалым хатшысы.

ОСНОВНЫЕ ДАТЫ ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АКАДЕМИКА КАЗАХСТАНСКОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК, ДОКТОРА ИСТОРИЧЕСКИХ НАУК, ПРОФЕССОРА ИБРАЕВОЙ АКМАРАЛ ГОСМАНОВНЫ

Акмарал Госмановна Ибраева родилась 18 мая 1971 года в пос. Еки-Шок Железинского района Павлодарской области.

1988г. Окончила школа-интернат № 3 в городе Павлодар.

1988-1993 гг. Студентка исторического факультета Алматинского государственного университета им. Абая.

1993-1999 гг. Преподаватель кафедры историографии и источниковедения Алматинского государственного университета им. Абая.

1999г. Защитила диссертацию на соискание ученой степени кандидата исторических наук на тему «Становление музейного дела в Казахстане (1920-1940 гг.)».

1999-2005 гг. Старший преподаватель кафедры истории, археологии и этнологии Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева.

2005-2006 гг. Заместитель директора по научной работе музея Первого Президента Республики Казахстан.

2007г. Получила звание «доцента» по специальности история.

2006-2014гг. Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық унниверситенің доценті, профессоры, кафедра меңгерушісінің міндетін атқарушы қызметінде болды.

2010г. Защитила диссертацию на соискание ученой степени доктора исторических наук на тему «Исторический опыт становления и развития музейного дела в Казахстане (1830-2006 гг.)».

2014-2017 гг. Профессор кафедры истории Казахстана и социально-гуманитарных дисциплин Северо-Казахстанского государственного университета им. М. Қозыбаева.

2015г. Избрана членом национального конгресса историков Казахстана.

2016г. Решением Бюро Президиума Казахстанской Национальной академии естественных наук избрана академиком КазНАЕН.

2017г. Ученый секретарь Ученого совета Северо-Казахстанского государственного университета им. М. Қозыбаева.

МАРАПАТТАРЫ

- Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ ректорының «Құрмет грамотасы», 2009ж.
- Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ ректорының «Құрмет грамотасы», 2013ж.
- Медаль «Қазақстан Республикасы білім беру ісінің құрметті қызметкері», 2014ж.
- Медаль, сертификат «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы», 2014ж.
- Медаль «Қазақ хандығына 550 жыл», 2015ж.
- Қазақ хандығының құрылуына 550 жыл толуына арналған Қазақстан Республикасы ұлттық гвардиясының бас қолбасшысы генерал-лейтенант Р. Жақсылықовтың «Алғыс хаты», 2015ж.
- Қазақ хандығының құрылуына 550 жыл толуына арналған Солтүстік-Қазақстан облыстық сотының төрағасының «Алғыс хаты», 2015ж.
- М. Қозыбаев атындағы СҚМУ ректорының «Алғыс хаты», 2016ж.
- «Академик М. Қозыбаев» естелік медалі, 2016ж.
- Медаль «Қазақстан ғылымына сіңірген еңбегі үшін», 2017ж.

НАГРАДЫ

- Почетная грамота ректора ЕНУ им. Л.Н. Гумилева 2009г.
- Почетная грамота ректора ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, 2013г.
- Почетный работник образования Республики Казахстан, 2014г.
- Медаль, сертификат «Лучший преподаватель ВУЗа», 2014г.
- Медаль «Қазақ хандығына 550 жыл», 2015г.
- Благодарственное письмо от Главнокомандующего Национальной гвардией Республики Казахстан генерал-лейтенанта Р. Жаксылыкова за участие в мероприятии посвященного 550-летия образования Казахского ханства, 2015г.
- Благодарственное письмо от Председателя Северо-Казахстанского областного суда М. Акетай за участие в мероприятии, посвященного 550-летия образования Казахского ханства, 2015г.
- Почетная грамота ректора СКГУ им. М. Козыбаева, 2016г.
- Памятная медаль «Академик М. Козыбаев», 2016г.
- Медаль «Қазақстан ғылымына сіңірген еңбегі үшін», 2017г.

**ТАРИХ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР,
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҰЛТТЫҚ ЖАРАТЫЛЫСТАНУ
ҒЫЛЫМДАРЫ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ АКАДЕМИГІ
АҚМАРАЛ ҒОСМАНҚЫЗЫ ЫБЫРАЕВАНЫҢ ҒЫЛЫМИ-
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ
ҚЫСҚАША ОЧЕРКІ**

Ибраева Ақмарал Госманқызы 1971 жылдың 18 мамырында Павлодар облысы, Железин ауданының Екі-Шок кентінде дүниеге келген. 1978 жылы Ақмарал Госманқызы орта мектеп табалдырығын аттайды. Алғашқы мектеп мұғалімдері: Макпоз Нұртазина, Фауида Сейфулмаликова, жоғары сыныптардағы тарих пәні мұғалімдері Шаймардан Әменов, Манзура Әбдікәрімқызы, Баян Ахметова – өткен тарихты зерделеуге деген құмарлықты және педагогикалық шеберлік дағдыларын қалыптастырады. 1988 жылы орта мектепті бітіргеннен кейін Ақмарал Госманқызы Абай атындағы Алматы мемлекеттік университетіне тарих факультетінің «тарих және қосымша құқық» мамандығы бойынша оқуға түседі. Университет қабырғасында профессор Ж. Қасымбаев, Х. Абдрахманов, Б. Ермұханов, доценттер О. Өмірзақов, Х. Сутеева, Г. Көкебаева және т.б. тәжірибелі ұстаздардан дәріс алып, ол педагог және ғалым ретінде қалыптасауына ықпал етті.

1993 жылы Абай атындағы Алматы мемлекеттік университетінің тарих факультетін үздік аяқтағаннан кейін, Ақмарал Госманқызын жас маман ретінде тарихнама және деректану кафедрасына оқытушылық қызметке қалдырып, онда 1999 жылға дейін жұмыс істеген. Осы жылдары жас маманның шығармашылық және ғылыми-зерттеу дағдыларының қалыптасуының белсенді, жемісті кезеңі болды. Дәл осы уақытта танымал ғалым, тарихшы тарих ғылымдарының докторы, профессор Х.М. Әбжановпен танысып, ол тек ғылыми-зерттеу тәлімгері ғана емес, одан әрі өмірлік тәлімгеріне айналады. Хангелді Махмұдұлының ғылыми жетекшілігімен 1999 жылы Отан тарихы (Қазақстан Республикасының тарихы)-07.00.02. мамандығы бойынша «Қазақстанда мұражай ісінің

қалыптасуы (1920-1940 жж.)» тақырыбында кандидаттық диссертациясын аман-есен қорғайды. Тағдырының жазуымен 1999 жылы ол Астанаға жұмысқа ауысып, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің тарих, археология және этнология кафедрасының аға оқытушысы болып, жұмысқа орналасады. Осы уақытта ол ғылыми-зерттеу жұмыстарымен белсенді айналысып, жоғары білікті маман екенін көрсете білді. Оның бастамасы бойынша «Жас тарихшы» ғылыми-танымдық үйірмесі құрылып, онда тарихи ғылымының әр түрлі бағыттары бойынша студенттерге, тарихшыларға зерттеу жұмысы бойынша кеңес беру негізінде көмек көрсетіліп отырған.

2005-2006 жылдары Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің музейіне арнайы шақырумен директордың ғылыми жұмыстар бойынша орынбасары болып қызмет етті. Аталмыш мұражайдың экспозициялық кешенінің жасалуы мен ғылыми тұжырымдамасын әзірлеуге белсенді атсалысты.

2006 жылдан 2014 жылдары аралығында Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ-інде тарих кафедрасының меңгерушісі міндетін атқарушы, доцент, профессор қызметтеін атқарды. Осы жылдар ішінде қол жеткізілген жетістіктер аз болмады. Көп жылғы еңбегінің нәтижесі 2010 жылы Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және Мемлекет тарихы институтынның біріккен диссертациялық кеңесінде «Қазақстанда мұражай ісі: қалыптасуы мен дамуының тарихи тәжірибесі (1830-1906 жж.)» тақырыбында докторлық диссертациясын ойдағыдай қорғады. 2007 жылы ЖАК шешімі бойынша тарих мамандығы бойынша доцент ғылыми атағын алды.

2014 жылдың қыркүйегінен Ақмарал Ғосманқызы Ибраева М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің «Қазақстан тарихы және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер» кафедрасына профессор болып жұмысқа ауысты. Алғашқы күннен бастап ол университеттің ғылыми-педагогикалық және қоғамдық өміріне белсенді араласты. Білікті ғалымның бастамасы бойынша университетте М. Қозыбаев атындағы ғылыми-зерттеу орталығы

ашылып, онда Отан тарихының өзекті мәселелері, мұражайтану ісінің теориялық-әдіснамалық тұстары, аймақтану, тарихи өлкетану сияқты тарих ғылымдарының салалары бойынша іргелі ғылыми тарихи білімді жинақтау жұмыстары күн тәртібіне қойылды.

Бүгінгі күні Ақмарал Ғосманқызының басшылығымен Солтүстік Қазақстан облысының кеңестік кезеңде және тәуелсіздік жылдарындағы, Петропавл қаласының даму тарихына байланысты бірқатар ғылыми басылымдар дайындалды. Бұл еңбектер осы өңірдің тарихын зерттеумен айналысып жүрген ғалымдар З.С. Тайшыбай мен С.З. Мәліковамен бірлесіп жазылды. Соның ішінде, Солтүстік Қазақстан облысының 80-жылдығына арналған «Солтүстік Қазақстан облысы: тарих және тағылым», «Петропавл қаласы тарих толқынында», «Қазақстан музейлері тарих толқынында» атты ғылыми монографиялар мен М. Қозыбаевтың 85-жылдығына арналған «Ұлт тарихының тамыршысы» атты ғылыми монографиялық еңбектер жинағы маңызды болып табылады. Биылғы жылы М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің құрылғанына 80 жыл толуына орай, университетке есімі беріліп отырған ғұлама тарихшы, академик М. Қозыбаевқа арналған тұлғалық энциклопедияның жазуға белсене атсалысуда.

Профессор А.Ғ. Ибраева күнделікті және мақсатты түрде ғылыми-зерттеу жұмыстармен айналысады, ол «Мәдени мұра», «Халық тарих толқынында» және «Ғылыми қазына» атты жарияланған мемлекеттік бағдарламалар аясында ғылыми және ғылыми-қолданбалы жобалардың жүзеге асырылуына қатысқан. Мысалы, ҚР Мемлекеттік Орталық музейімен бірлесіп, «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасының негізінде «Қазақстандағы мұражай ісі: қалыптасуы, дамуы мен болашағы» атты ғылыми-қолданбалы жобаның жазылуына атсалысты. Сонымен қатар, «Мәңгілік ел» ұлттық идеясының контекстінде «Ғылыми қазына» бағдарламасының негізінде Ш. Уәлиханов атындағы тарих және этнология институтының бірқатар жобаларына да қатысқан. Өзі қызмет атқарған Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университетінде «Білім тарихы мұражайының» тұжырымдамалы мазмұнының экспозициялық кешенін «Халық тарих толқынында» бағдарламасының аясында әзірлеуге қатысты. Сонымен қатар, «Халық тарих толқынында» сериялық ғылыми жинақтардың құрастырушы авторы, бүгінгі күні жинақтың 7 томы басылып шықты. Ақмарал Қосманқызы ЖАК тізіміне кіретін ғылыми басылымдарда және «Scopus», «Thomsen Reuters» сериясында жарияланған импакт-факторы нөлдік емес журналдарда Қазақстан тарихының өзекті мәселелері, теориялық-әдістемелік негіздері, аймақтану мәселері, мәдениет тарихы және мұражай ісіне арналған ғылыми мақалалардың авторы: 1. «Conceptual Basis of the Creation of the Museum of National Education History» в журнале Review of European Studies; Vol. 7, No. 6; 2015 ISSN 1918-7173 E-ISSN 1918-7181 Published by Canadian Center of Science and Education. Scopus, RES-CCSE – Review of European Studies (ISSN19187173-Canada-Scopus), 561718. Показатель цитируемости SJR 0,155; 2. . Polemic in Russian Pro-Revolution Historiography about the Future of the Kazakh Court of BIYS (The Latter Half of the 19th Century). – Indian Journal of Science and Technology, Vol 9(44), DOI: 10.17485/ijst/2016/v9i44/97055, November 2016. ISSN (Print): 0974-6846. ISSN (Online) : 0974-5645; 3. Attribution of the Kazakh Traditional Dress in the Collections of the Russian Ethnographic Museum //INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL & SCIENCE EDUCATION 2016, VOL. 11, NO. 10, 3709-3718.

Ақмарал Ғосманқызы халықаралық деңгейде таяу және шет елдерде Санкт-Петербург мемлекеттік университеті (Ресей, 2008 ж.), Сарбонна, Декарт университеттері (Франция, Париж, 2013 ж.), Сарбонна, Милан университеті (Франция, Италия 2015 ж.) міндетті және бірқатар білім беру және пәнаралық ғылыми тағылымдамалардан өтті. 2015 жылдың қараша айында Халықаралық «CONKORD» Академиясының шақыруы бойынша Француз Республикасындағы Қазақстан Республикасының елшілігінде Қазақ хандығының 550 жылдығына арналған халықаралық ЮНЕСКО деңгейіндегі ғылыми конференциясының қатысушысы. Конференция

ЮНЕСКО-ның ғимаратында көрнекті қоғам және мемлекет қайраткері Өмірбек Байгелді, Франциядағы ҚР елшілігінің өкілдері, «Алаш» ғылыми-зерттеу орталығы, Халықаралық «Адам капиталы» Академиясы және Қазақстан мен Францияның жетекші ғалымдары қатысуымен өтті. Сарбон университетінің жетекші ғалымдары мен профессорлары Эдмон Жюв және Альберт Фишер өз баяндамаларында ғұндар және олардың қолбасшысы Еділдің қазақ халқының тарихындағы және әлемдік деңгейдегі орнын атап өтті. Халықаралық деңгейдегі бұл жиында тарих ғылымдарының докторы, профессор А.Ғ. Ибраева «Әлем контекстіндегі Қазақ хандығы» тақырыбында баяндама жасап, онда Қазақ хандығының әлемдік аренадағы орны мен рөлі туралы атап өтілді.

Бүгінгі күні профессор А.Ғ. Ибраеваның ғылыми зерттеулерінің қорытындысы ҚР ЖАК және РФ ғылыми басылымдарында монографиялары, оқу және оқу-әдістемелік құралдары, ғылыми мақалалары жарияланған. Оның келуімен М. Қозыбаев атындағы Солтүстік-Қазақстан мемлекеттік университетінің М. Қозыбаев атындағы ғылыми-зерттеу орталығының жұмысы жанданып, зерттеу жұмысының басым бағыты өлкенің тарихын зерттеу болып табылады. Қазіргі кезде орталықта Солтүстік Қазақстан облысы және Петропавл қаласының тарихи білімі бойынша төрт магистрлік диссертация дайындалды, университетте мамандандырылған «Қазақстан Тарихы» кабинеті ашылды.

Ақмарал Ғосманқызының ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелері белсенді түрде оқу үрдісіне енгізіліп келеді. Тарих мамандықтарының студенттеріне «Қазақстанның ежелгі, ортағасырлық тарихы», «Қазақстанның жаңа заман тарихы», «Қазақ мемлекеттігінің қалыптасуы мен дамуының эволюциясы», «Мұражайтану», «Академиялық хат» бойынша оқулықтар, оқу және оқу-әдістемелік құралдар басылып шықты. Бүгінгі таңда олар оқу үдесіне енгізіліп, білім алушыларға септігін тигізуде. Оның жетекшілігімен зерттеу жұмыстарымен магистранттар мен студенттер нәтижелі шұғылданады. А. Ғосманқызының жетекшілігімен жазылған білім алушылардың

магистрлік диссертациялары, дипломдық жұмыстары, ғылыми баяндамалары өзінің терең теориялық-әдіснамалық негізімен, тарихнамалық, деректанулық базасымен, тұжырымдамалық тәсілдерімен ерекшеленеді. Зерттеу пәнін меңгеруде болашақ тарихшыларды ғылыми-зерттеу жұмыстарының дағдыларымен кұеландырады.

Ақмарал Ғосманқызы үнемі республикалық, облыстық және қалалық маңызы бар бұқаралық ақпарат кұралдарында тарихи және өлкетанулық өзекті мәселелерге байланысты жарияланымдар жасайды. Ол «Хабар» телеарнасының "Абылай ханның бейнесін сомдау» деректі жобасына, «Қазақстан» телеарнасының Төле бидің 350-жылдығына арналған кұжаттық жобасына, «Қазақтың аңыз-ертегілерінің тәрбиелік мәні» тақырыбында «Таңшолпан» теле бағдарламасына қатысты. («Қазақстан», Астана). Өңірлік деңгейде университеттік «Парасат» Солтүстік Қазақстан облысының тікелей эфиріне шығатын телевизиялық бағдарламаларға қатысып, республикалық телеарналар мен облыстық бұқаралық ақпарат кұралдарында («Қазақстан-Петропавл», МТРК, газеттер: «Солтүстік Қазақстан», «Қызылжар нұры» т.б.) белсенділік танытады.

Ғылыми-педагогикалық қызмет барысында қол жеткізген табыстары да аз емес, ол «ЖОО үздік оқытушысы – 2014» республикалық грант иегері, сол жылы, «Білім беру ісінің кұрметті қызметкері» төсбелгісімен; «Қазақстан ғылымының дамуына сіңірген еңгі үшін» ҚР БжҒМ медалімен; «Қазақ хандығына 550 жыл» естелік медалімен; «Академик Манаш Қозыбаев» естелік медалімен; Еуразия ұлттық университетінің ректоры Е. Б. Сыдықовтың алғыс хатымен және кұрмет грамотасымен, Ұлттық ұланның бас Қолбасшысы генерал-лейтенант Р. Жақсылықовтың, Солтүстік Қазақстан облыстық сотының Төрағасы судья М. Әкетайдың Қазақ хандығының кұрылғанына 550 жыл іс-шарасына қатысқаны үшін алғыс хаттармен марапатталды. Бүгінгі күні Қазақстанның Ұлттық жаратылыстану ғылымдары Академиясының академигі болып сайланды, «Нұр Отан» Халықтық-Демократиялық Партиясының

мүшесі, Қазақстан Ұлттық тарихшылар конгресінің мүшесі, Тәуелсіз Қазақстанның білім беру сапасын қамтамасыз ету агенттігінің (ҚБСҚА), сыртқы аудит рәсімдері бойынша аккредиттеу сарапшысы, ҚР Мәдениет және спорт министрлігі қарамағындағы мұражай ісі көркемдік кеңесінің мүшесі, «Нұр Отан» Халықтық-Демократиялық партиясының қоғамдық-саяси, экономикалық және әлеуметтік мәселелер жөніндегі облыстық филиалының өңірлік ПУЛ-ның сарапшысы, Солтүстік Қазақстан облысы онамастика Комитетінің мүшесі, ҚР БҒМ жанындағы Республикалық «Дарын» орталығының комиссия мүшесі, ҚР БҒМ жанындағы республикалық «Оқулық» орталығының сараптама кеңесінің мүшесі.

Акмарал Госманқызы, деңгейі жоғары, білімді ғалым, дарынды педагог, жан-жақты дамыған жеке тұлға. Мұндай қасиеттерді бойына дарыта білген маманның М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетін болашақ табыстарға жетелейтініне ен күмән жоқ.

**КРАТКИЙ ОЧЕРК НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АКАДЕМИКА КАЗАХСТАНСКОЙ
НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК,
ДОКТОРА ИСТОРИЧЕСКИХ НАУК, ПРОФЕССОРА
ИБРАЕВОЙ АКМАРАЛ ГОСМАНОВНЫ**

Ибраева Акмарал Госмановна родилась 18 мая 1971 года в пос. Еки-Шок Железинского района Павлодарской области. В 1978 году Акмарал Госмановна переступает порог средней школы. Первые школьные учителя: Макпоз Нуртазина, Фауида Сейфулмаликова, учителя истории в старших классах Шаймардан Аменов, Манзура Абдыкаримовна, Баян Ахметова – привили навыки к педагогическому мастерству и интерес к познанию исторического прошлого. В 1988 году после окончания средней школы Акмарал Госмановна поступает на исторический факультет АГУ им. Абая по специальности «история и дополнительно права». В стенах университета она начала формироваться как педагог и ученый, где лекции читали профессора Ж. Касымбаев, Х. Абдрахманов, Б. Ермуханов, доценты О. Омирзаков, Х. Сутеева, Г. Кокебаева и др.

После окончания 1993 году с отличием исторического факультета АГУ им. Абая Акмарал Госмановну как молодого специалиста оставили на кафедре историографии и источниковедения, где работала до 1999г. Эти годы для молодого специалиста были продуктивными, где активно шел процесс творческого подъема и начали формироваться исследовательские навыки. Именно в это время она познакомилась и известным ученым, историком Х.М. Абжановым, в дальнейшем который станет наставником не только в научно-исследовательской деятельности но и в жизни. Под руководством Хангельды Махмудовича 1999 году благополучно защищает кандидатскую диссертацию на тему «Становление музейного дела в Казахстане (1920-1940 гг.)» по специальности 07.00.02 – Отечественная история (история Республики Казахстан). По волею судьбы в 1999г. она

переводится в Астану и устраивается на работу в Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева старшим преподавателем кафедры истории, археологии и этнологии. За время работы она проявила себя как высококвалифицированный специалист и активно занималась научно-исследовательской деятельностью. По ее инициативе был создан научно-познавательный кружок «Жас тарихшы», где студентам историкам оказывала консультативную помощь в исследовательской работе по различным направлениям исторической науки. В 2005-2006 годы по приглашению работала заместителем директора Музея Первого Президента Республики Казахстан. Активно участвовала в разработке научной концепции и в создании экспозиционного комплекса музея.

С 2006 по 2014 годы работала доцентом, профессором, и.о. заведующей кафедрой истории Казахстана Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева. За эти годы было достигнуто немало. Итогом многолетнего труда в 2010 году была защита докторской диссертации на тему «Исторический опыт становления и развития музейного дела в Казахстане (1830-1906 гг.)», которая проходила в Объединенном Диссертационном совете ЕНУ им. Л.Н. Гумилева и Института истории государства. В 2007 году по решению ВАК получила звание доцента по специальности история.

С сентября 2014 года Акмарал Госмановна Ибраева перешла на работу в Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева профессором, на кафедру истории Казахстана и социально-гуманитарных дисциплин. С первых дней она активно включилась в научную-педагогическую и общественную жизнь университета. По ее инициативе открыт Научно-исследовательский центр им. М. Козыбаева, целью деятельности которого является разработка и проведение фундаментальных научных исследований в области исторических наук, регионоведения, исторического краеведения, истории музейного дела и теоретико-методологических проблем музееведения.

На сегодняшний день под руководством Акмарал Госмановны подготовлены ряд научных изданий посвященных истории образования и развития Северо-Казахстанской области в советский период и в годы независимости, города Петропавловска и т.д. Эти труды были написаны совместно с такими ведущими учеными региона как З.С. Тайшыбай и С.З. Маликова. Среди них можно отметить следующие научные монографии: «Солтүстік Қазақстан облысы: тарих және тағылым», «Петропавл қаласы тарих толқынында», «Қазақстан музейлері тарих толқынында» посвященной 80-летию образования Северо-Казахстанской области; сборник научных трудов «Ұлт тарихының тамыршысы» посвященной 85-летию академик М. Козыбаева.

Профессор А.Г. Ибраева повседневно и целенаправленно занимается научно-исследовательской работой, она участница ряда научных и научно-прикладных проектов объявленных по государственным программам «Мәдени мұра», «Халық тарих толқынында» и «Ғылыми қазына». Так, например, совместно с Центральным Государственным музеем РК она участвовала в написании научно-прикладного проекта «Музейное дело в Казахстане: этапы становления, развития и перспективы» в рамках реализации государственной программы «Мәдени мұра»; принимала участие в научных проектах в контексте изучения национальной идеи «Мәңгілік ел»; в составе рабочей группы Института истории и этнологии им. Ш. Уалиханова участвовала в написании научного труда «Отечественная история» в десяти томах в рамках реализации государственной программы «Ғылыми қазына»; принимала активное участие в разработке концептуального содержания и создания экспозиционного комплекса «Музея истории образования РК» при Евразийском национальном университете им. Л.Н. Гумилева в рамках реализации программы «Народ в потоке истории». Она является составителем серийного научного сборника «Халық тарих толқынында», на сегодняшний день издано 7 томов. Она автор научных статей опубликованных в журналах с ненулевым импакт-фактором из серии «Scopus» и «Thomsen Reuters», в

изданиях, входящих в перечень ВАК посвященных актуальным проблемам Отечественной истории, теоретико-методологическим проблемам истории культуры и музейного дела: 1. «Conceptual Basis of the Creation of the Museum of National Education History» в журнале Review of European Studies; Vol. 7, No. 6; 2015 ISSN 1918-7173 E-ISSN 1918-7181 Published by Canadian Center of Science and Education. Scopus, RES-CCSE – Review of European Studies (ISSN19187173-Canada-Scopus), 561718. Показатель цитируемости SJR 0,155; 2. . Polemic in Russian Pro-Revolution Historiography about the Future of the Kazakh Court of BIYS (The Latter Half of the 19th Century). – Indian Journal of Science and Technology, Vol 9(44), DOI: 10.17485/ijst/2016/v9i44/97055, November 2016. ISSN (Print) : 0974-6846. ISSN (Online) : 0974-5645; 3. Attribution of the Kazakh Traditional Dress in the Collections of the Russian Ethnographic Museum //INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL & SCIENCE EDUCATION 2016, VOL. 11, NO. 10, 3709-3718.

На международном уровне Акмарал Госмановна проходила образовательную и полидисциплинарную научную стажировку в университетах ряда стран ближнего и дальнего зарубежья, таких как, Санкт-Петербургский Государственный университет (Россия, 2008 г.), университеты Сарбонна, Декарт (Франция, Париж, 2013 г.), университеты Сарбонна, Миланский университет (Франция, Италия 2015 г.). В ноябре 2015 года по приглашению Международной Академии «CONKORD» и посольства РК во Французской Республике принимала участие в работе международной научной конференции посвященной 550 летию образования Казахского ханства проходившей в ЮНЕСКО. Конференция проходила в задании ЮНЕСКО с участием видного общественного и государственного деятеля Омирбека Байгельды, представителей посольства РК во Франции, научно-исследовательского центра «Алаш», Международной Академией «Адам капиталы», ведущими учеными Казахстана и Франции. Ведущие ученые, профессора Сарбоннского университета Эдмон Жюв и Альберт Фишер в своих выступлениях отметили роль гуннов и их предводителя

Атиллы в истории казахского народа и мировой истории в целом. Доктор исторических наук, профессор Ибраева А.Г. выступила с докладом «Казахское ханство в мировом контексте», где было отмечено место и роль Казахского ханства на мировой арене.

На сегодняшний день итоги научных изысканий профессора А.Г. Ибраевой нашли свое отражение в п монографиях, учебных и учебно-методических пособиях, статьях, опубликованных в научных изданиях ВАК РК и РФ. С ее приходом в Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева активизировала работу Научно-исследовательский им. М. Козыбаева, приоритетным направлением исследования которого является изучение истории региона. На сегодняшний день в центре подготовлено четыре магистерских диссертации по истории образования Северо-Казахстанской области и города Петропавловска. На основе изысканий и тщательного исследования совместно с Северо-Казахстанским государственным архивом подготовлено две монографии: «Солтүстік Қазақстан облысы: тарих және тағылым», «Петропавл каласы тарих толқынында» посвященной 80-летию образования Северо-Казахстанской области. По ее инициативе в университете открыт специализированный кабинет «История Казахстана».

Результаты научно-исследовательской работы Акмарал Госмановной активно внедряются в учебный процесс. Изданы учебники, учебные и учебно-методические пособия для студентов исторических специальностей по древней, средневековой и новой истории Казахстана, Казахской государственности, музееведению и академическому письму. Под ее руководством исследовательской работой плодотворно занимаются магистранты и студенты. Магистерские диссертации, дипломные работы, научные доклады обучающихся, написанные под руководством А.Г. Ибраевой, отличаются глубокой теоретико-методологической основой, историографической и источниковедческой базой, концептуальным подходом, продуманностью предмета

исследования, свидетельствуют об овладении будущими историками навыками научно-исследовательской работы.

Акмарал Госмановна регулярно занимается освещением в средствах массовой информации республиканского, городского и областного значения различных актуальных проблем истории и краеведения. Она участвовала в документальном проекте телеканала «Хабар» «Абылай ханның бейнесін сомдау», в документальном проекте телеканала «Қазақстан» посвященному 350-летию Толе-би, в телепередаче «Таңшолпан» на тему «Қазақтың аңыз-ертегілерінің тәрбиелік мәні» («Қазақстан», Астана). На региональном уровне участвовала в организации телевизионных программ университетской телестудии «Парасат», выходящей в эфир на территории Северо-Казахстанской области, сюжетов для республиканских телеканалов и в областных средствах массовой информации (телеканал Казахстан-Петропавловск, МТРК, газеты: «Солтүстік Қазақстан», «Неделя СК», «Петропавловск KZ»). .

За годы научно-педагогической деятельности достигнуто не мало, она является обладателем гранта республиканского конкурса «Лучший перодователь вуза – 2014», в этом же году была награждена нагрудным знаком «Білім беру ісінің құрметті қызметкері»; медалью МОН РК «Қазақстан ғылымының дамуына сіңірген еңгі үшін»; памятной медалью «Қазақ хандығына 550 жыл»; памятной медалью «Академик Манаш Козыбаев»; благодарственным письмом и почетной грамотой от ректора Евразийского национального университета Е.Б. Сыдыкова, Главнокомандующего Национальной гвардией РК генерал-лейтенанта Р. Жаксылыкова и Председателя Северо-Казахстанского областного суда М. Акетай за участие в мероприятии посвященного 550-летия образования Казахского ханства. Избрана академиком Казахстанской Национальной Академии естественных Сегодня она член Народно-Демократической Партии Нұр Отан, член Национального Конгресса историков Казахстана, Эксперт по аккредитационным процедурам внешнего аудита Независимого Казахстанского агенства по обеспечению качества в образовании (НКАОКО),

член Художественного совета по музейному делу при министерстве культуры и спорта РК, Эксперт Регионального экспертного ПУЛа по общественно-политическим, экономическим и социальным вопросам областного филиала Народно-Демократической Партии Нұр Отан, член Комитета онамастики Северо-Казахстанской области, член комиссии Республиканского центра «Дарын» при МОН РК, член экспертного совета республиканского центра «Учебник» при МОН РК.

Акмарал Госмановна – высокообразованный ученый, талантливый педагог, многогранная разносторонне одареная личность и это слагаемые успеха в ее настоящей будущей деятельности в Северо-Казахстанском университете им. М. Козыбаева.

ҒЫЛЫМИ БАСЫЛЫМДАР

НАУЧНЫЕ ПУБЛИКАЦИИ

Кітаптар – Книги

2006

1. Қазақ мемлекеттілігі. Тарих мамандығының білім алушыларына арналған оқу құралы. – Астана, 2006. – 180 с.

2012

2. Қазақстан музейлері: тарих және тағылым: Монография. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2012. – 536 б.

3. Музейтану: Оқулық. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2012. – 251 б.

2013

4. Отан тарихының іргелі мәселелері: мақалалар жинағы: Ш. Уәлиханов атындағы тарих және этнология институтының директоры, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА мүше-корреспонденті Ханкелді Әбжановтың 60 жылдық мерейтойына арналады / жалпы ред А.С. Мұсағалиева; ұйымдастыру комитетінің мүшелері: А. Ибраева, Қ. Даркенов.- Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, 2013.- 343 б.

5. Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы. Т.1. / Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013.- 336 б.- (Ғылыми серия).

6. Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы. Т.2. / Құраст. Т. Шаңбай, А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013. - 320 б.- (Ғылыми серия).

7. Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы. Т.3./ Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013.- (Ғылыми серия).

8. Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы.

Т.4./ Құраст. Т. Шаңбай, А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013. - (Ғылыми серия).

9. Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы. Т.5./ Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013. - (Ғылыми серия).

2014

10. Концептуальное содержание музея истории системы образования. Концепция музея истории системы образования. – Астана, 2014.- (Бірлескен: Калкеева К., Айтмагамбетов Д., Санакулова Б.).

2015

11. Академическое письмо: принципы структурирования и написания научного текст: Методическое пособие / сост.: А.Г. Ибраева, Т.В. Ипполитова. – Петропавловск: СКГУ им. М. Козыбаева, 2015. – 106 с.

12. Қазақстанның ежелгі және ортағасырлардағы тарихы: Оқу-әдістемелік құрал. – Петропавл: М. Қозыбаев атындағы СҚМУ, 2015. – 220 б.

13. Қазақстан музейлері тарих толқынында: Монография. – Петропавл. 2015. – 376 б.

14. Қазақ хандығына 550 жыл. Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы. Т.6. / Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2015. – 326 б.- (Ғылыми серия).

15. Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы. Т.7./ Құраст. Т. Шаңбай, А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2015. – 226 б. - (Ғылыми серия).

2016

16. Қазақстанның жаңа заман тарихы: Оқу-әдістемелік құрал. – Петропавл : М. Қозыбаев атындағы СҚМУ, 2016. - 142 б.

17. Мұражайтану: Оқу-әдістемелік құрал. – Петропавл: М. Қозыбаев атындағы СҚМУ, 2016. – 209 б.

18. Петропавл қаласы тарих толқынында: Монография. – Петропавл, 2016. – 203 с.- (Бірлескен: Мәлікова С.З., Әбіл Е.Қ.).

19. Солтүстік Қазақстан облысы: тарих және тағылым.- Петропавл, 2016. – 288 б.- (Бірлескен: Тайшыбай З. С., Мәлікова С.З.).

20. Ұлт тарихының тамыршысы: Академик М. Қозыбаевқа 85-жыл толуына орай дайындалған ғылыми мақалалар жинағы. – Петропавл, 2016. – 288 б.- (Бірлескен: Төленова З.Т.).

Мақалалары – Статьи

1996

21. Тұңғыш мұражай тарихынан // Қазақ тарихы. – 1996. – № 2. – б. 61- 68.

1998

22. Ақмола облыстық тарихи-өлкетану мұражайы // Қазақ тарихы. – 1998. – № 2. – б. 47-51.

23. Солтүстік Қазақстан облыстық өлкетану мұражайы тарихынан // Ақиқат. – 1998. – № 3. – б.83-85.

1999

24. Семей тарихи-өлкетану мұражайы тарихы // Қазақ тарихы. – 1999. – №2. – б. 41-44.

2002

25. Астана мұражайы тарихынан // Қазақстан және Еуразия континентінің елдері: халықаралық Бекмаханов оқулары. – Алматы, 2002. – б. 242-246.

2003

26. Қазақстан мұражай ісіндегі еуразиялық ынтымақтастық // Евразийство и Казахстан: труды Евразийского

научного форума “Гумилевские чтения”. – Астана: ЕНУ, 2003. – Т.1. – С.206-208.

27. Қазақстан мұражайлары тарихнамасы (XX ғ. 20-40 жж.) // Уақыт ұштастырған желі: көшпелілер әлемі XX ғасырдағы тарих ғылымында: академик Әлкей Марғұланның туғанына 100 жыл толуына арналған республикалық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Астана, 2003. – б. 156-163.

28. Мәдени ошақ – мұражай тарихы беттерінен // Шоқан тағылымы-8: халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. – Көкшетау, 2003. – б. 72-74.

2004

29. Дәстүрлі қазақ қоғамының саяси-әлеуметтік құрылымы // Транзиттік қоғамның әлеуметтік-экономикалық және саяси-құқықтық жаңарту проблемалары: республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. – Астана: Тұран-Астана университеті, 2004. – б. 176-179.

30. Қазақ зиялылары және ұлттық мемлекеттілік мәселелері // Еуразия Гуманитарлық институт Хабаршысы. – Астана. – 2004. – №.4.- б. 26-33.

31. Қазақ мемлекеттігінің кеңестік түрде жүзеге асуы // Нұртас Оңдасынов-Қазақстанның көрнекті қоғам және мемлекет қайраткері: республикалық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Астана, 2004. – б.74-81.

32. Қазақ мемлекеттілігі. Тарих мамандығының студенттеріне арналған оқу құралы // Астана, 2004. – 133 б.

33. Қазақстан мәдени мекемелері тарихының көлеңкелі беттерінен // Әл-Фараби атындағы ҚазМУ Хабаршысы. Тарих сериясы. – Алматы, 2004. – № 3 (34). – б.112-115.

34. Қазақстан мұражайлары: кешегісі мен бүгінгісі // Республиканский семинар-совещание работников ведомственных музеев системы МВД: сборник тезисов и выступлений участников семинар-совещания. – Астана, 2004. – б. 9-11.

35. Қазақстанда еуразиялық идеяның қалыптасуы мен дамуының кейбір мәселелері // Еуразия халықтары: мәдениет және қоғам: үшінші халықаралық Еуразия ғылыми форумы материалдары. – Астана, 2004. – б.35-37.

36. Қазақтың ұлттық галереясы тарихынан // Шоқан тағылымы – 9: халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. – Көкшетау, 2004. – б. 95-99.

37. Мұражайлардың ғылыми-ағартушылық қызметі // Бекмаханов тағылымы – 2004: халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. – Алматы, 2004. – б. 287-289.

38. Ұлттық мемлекеттілік және зиялылар // IV Сәтбаев оқулары: жас ғалымдар, студенттер және оқушылардың республикалық ғылыми конференциясының материалдары. – Павлодар, 2004. – б. 38-43.

2005

39. Әлеуметтік-мәдени институт ретінде музейлердің қоғамдағы рөлі // Образовательно-инновационная и социокультурная политика в Казахстане и сопредельных территориях: опыт, проблемы и перспективы: материалы международной научно-практической конференции. – Астана, 2005. – С. 473-475.

40. Қазақстан музейлері тарихы мұрағат деректерінен // Елорда тарихы-мұрағат көзі: халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. – Астана, 2005. – б.142-149.

41. Музей және қоғам // Әл-Фараби атындағы ҚазМУ Хабаршысы. Тарих сериясы. – Алматы. – 2005. – № 4 (39). – б. 152-155 .

2006

42. Кеңес үкіметінің музей ісіндегі саясаты // Отан тарихы: ізденістер, мәселелер, болашағы: халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Астана, 2006. – б.146-152.

43. Кеңестік музей үлгісінің қалыптасуы мен ерекшеліктері // Отандық және әлемдік тарихтың маңызды мәселелерін қазіргі көзқарас тұрғысынан талдау: халықаралық Бекмаханов оқуларының материалдары. – Алматы, 2006. – б. 215-220.

44. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Музейі – тәуелсіздік жемісі // Көкейтесті әдебиеттану: Азаттық идеясының қазақ әдебиетіндегі көрінісі: әдіснама, таным, көркемдік: ғылыми конференция материалдары. – Астана, 2006. – б. 311-316.

2007

45. Алғашқы музейлердің коллекциялық қорының қалыптасуы // Қарағанды университетінің Хабаршысы. – Қарағанды, 2007. – № 4 (48). – б.14-19.

46. Кеңес үкіметі орнаған алғашқы жылдары және азамат соғысы кезіндегі музейлік коллекцияларды сақтау мәселелері мұрағат деректерінд. // Мұрағат мекемелерінің жарияланымдық қызметі: бүгінгісі мен болашағы: Республикалық ғылыми-практикалық семинар материалдары. – Астана, 2007. – б. 117-123.

47. Қазақстан және Орта Азия: музей ісіндегі тәжірибе мен ерекшелік // Социальные и гуманитарные науки. – Бишкек, 2007. – № 1-2. – б. 55-59.

48. Қазақстан музейлеріндегі көшпелілер өркениетінің этноконцептісі // Лев Гумилев ілімі және қазіргі Еуразия халқы: YI халықаралық Еуразиялық ғылыми форум материалдары. – Астана, 2007. – б. 77-80.

49. Музей коллекцияларын жабдықтаудағы таптық ұстанымдар // Еуразия Гуманитарлық институт Хабаршысы. – Астана, 2007. – № 3. – б. 5-12.

50. Музей мамандарын даярлау және олардың сапалық құрамы (XX ғасырдың 20-40 жылдары мысалында) // Отандық және әлем тарихы XXІ ғасырда: ғылыми парадигмалардың ортақтығы мен ерекшеліктері: халықаралық Бекмаханов оқуларының материалдары. – Алматы, 2007. – б. 342-346.

51. Музейтанудың кейбір теориялық мәселелері // Шоқан тағылымы – 12: халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. – Көкшетау, 2007. – б.15-18.

52. Орталық Мемлекеттік мұражай // Қазақ тарихы. - 2007. – № 2. – б. 67-73.

53. Өлкетану музейлерінде ғылыми-зерттеу жұмысын ұйымдастыру және жүргізу әдістері тәжірибесінен // Қарағанды университетінің Хабаршысы. – Қарағанды, 2007. – № 4 (48).- б. 65-71.

54. Тәуелсіз Қазақстан музейлері және тарихи-мәдени мұра // Еуразия Гуманитарлық институт Хабаршысы. – Астана, 2007. – № 4. – б. 5-11.

2008

55. Әбусағит Жиреншиннің Қазақстан музей ісіндегі орны мен рөлі // Ізденіс. – 2008. – № 1. – б.153-157.

56. «Отанды қорғау» көрнектемесін Қазақстан музейлерінің экспозицияларында көрсетудің ғылыми негіздері // Отанды қорғау мен қастерлеу: тарих және тағылым: республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары. – Астана, 2008. – б.122-129.

57. Берел бедерлері // Егемен Қазақстан. – 2008. – 27 мамыр.

58. Бөкей ордасындағы музей құрылысының алғашқы қадамдары // Батыс Қазақстанның экономикалық, әлеуметтік және мәдени дамуы: тарихы мен қазіргі жағдайы: халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. – Орал, 2008. – б. 217-218.

59. Инновационные аспекты деятельности Государственного музея республики Казахстан // Музеология – музееведение в XXI веке: проблемы изучения и преподавания: материалы международной научной конференции. – Санкт-Петербург, 2008. – С. 201-207.

60. Ұлттық зиялы қауым өкілдерінің тарихи-мәдени мұраны сақтаудағы рөлі // Кеңес саясатына қарсылық: Алаш қозғалысынан Желтоқсан көтерілісіне дейін: республикалық

ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Астана, 2008. – б. 57-61

61. Қазақстан және Орта Азия: музей ісіндегі тәжірибе мен ерекшелік // Социальные и гуманитарные науки. – Бишкек, 2007. – № 1-2. – б. 55-59.

62. Әбусәғит Жиреншиннің Қазақстан музей ісіндегі орны мен рөлі // Ізденіс. – Алматы, 2008. – №1. – б. 153-157.

63. Қазіргі музейлердің қазақстандық патриотизмді қалыптастырудағы рөлі // Наука и новые технологии. – Бишкек, 2008. – № 5-6. – б. 141-147.

64. Орталық мемлекеттік мұрағат қорларындағы музей ісі тарихынан деректер (1940-1960 жж.) // Қазақстан мұрағаттары. – Астана, 2008. – № 4 (8). – б. 82-86.

65. Тәуелсіздік тұсындағы музей мамандарын даярлаудың кейбір өзекті мәселелері // Қазақстанның тұрақты дамуындағы білім беру: мәселелер, ізденістер, перспективалар: республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары. – Астана, 2008. – б. 149-152.

66. Ұлтаралық және діни үдерістердің музей ісімен ықпалдастығы // Қазіргі заманғы өркениеттің тұрақты даму аспектісінде этносаралық және конфессияаралық бейбітшілік пен келісімді қалыптастыру: халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары: – Астана, 2009. – б. 362-366.

67. Ұлттық зиялы қауым өкілдерінің тарихи-мәдени мұраны сақтаудағы рөлі // Кеңес саясатына қарсылық: Алаш қозғалысынан Желтоқсан көтерілісіне дейін: республикалық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Астана, 2008. – б. 57-61.

68. Ұлттық мұра және музей ісі // Ізденіс. – 2008. – №1 (1). – б. 155.

69. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақстан музейлері // Қазақстан жоғары мектебі. – 2008. – № 2. – б. 133.

2009

70. Еліміздің бас музейі: тарихы мен бүгінгісіне қысқаша шолу. Главный музей страны: краткий экскурс в

историческое прошлое и современность // ҚР Орталық Мемлекеттік музейінің еңбектері. – Алматы, 2009. – б. 9-29. (Соавт.: Н.Әлімбай, Ж. Ермакбаев).

71. Қазақстан музейлерінің патриотизмді қалыптастыруының теориялық негіздері // Қазақстандағы отаншылдық: тарих және қазіргі кезең: республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары. – Астана, 2009. – б. 28-34.

72. Қазақстанның музей ісіндегі мемлекеттік саясаты (1946-1956 жж.) // Еуразия Гуманитарлық институт Хабаршысы. – Астана, 2009. – № 2. – б. 5-9.

73. Қазақстанның сыртта қалған музейлік жәдігерлері // Алаш. – 2009. – № 2 (23). – б. 96-108

74. Материалы по этнографии казахов в фондах музеев России // V Чтения, посвященные памяти Р.Л. Яворского (1925-1995): Материалы международной научной конференции. – Новокузнецк: РИО КузГПА, 2009. – С. 72-77.

75. Орталық мемлекеттік мұрағат қорларындағы музей ісі тарихынан деректер (1940-1960 жж.) // Қазақстан мұрағаттары. – Астана, 2009. – № 4 (8). – б. 82-86.

76. Тәуелсіз Қазақстан” көрнектемесін құрудың теориялық-әдіснамалық негіздері // Тәуелсіз Қазақстан тарихын зерттеудің өзекті мәселелері: № 2 ғылыми бюллетень. – Астана, 2009. – б. 120-128.

77. «Отанды қорғау» көрнектемесін Қазақстан музейлерінің экспозицияларында көрсетудің ғылыми негіздері // Отанды қорғау мен қастерлеу: тарих және тағылым: республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары. – Астана, 2008. – б.122-129.

2011

78. Кеңестік әкімшіл-әміршіл тоталитарлық жүйе және Қазақстан музейлері // XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы Қазақстандағы қуғын-сүргін: тарих және тағдыр ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. – Астана, 2011. – б. 57-61.

79. Тарихшы емес мамандықтарда «Қазақстан тарихы» пәнін оқытудың инновациялық әдістері // «Оқу-әдістемелік жұмыстың инновациялық бағыттары» 2010-2011 оқу жылының 1 семестрінде университет оқытушыларының қатысуымен өткізілген ғылыми-әдістемелік семинарлардың материалдар жинағы. – Астана, 2011. – б. 84-90.

2013

80. Абылай хан саясатындағы ел тәуелсіздігі мен тұтастығы идеясының өміршеңдігі // Халық тарих толқынында Мақалалар жинағы. Т.5. / Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013.- б. 47-52.

81. Жаһандану үдерісіндегі ұлттық тарихи-рухани құндылықтарды сақтаудың маңыздылығы // Ғылым және мәдениет. Үшмыңжылдық трендтері. Республикалық ғылыми-практикалық конференция. – Павлодар, 2013. – б. 82-87.

82. Заманауи уақыт талаптары желісіндегі ұлттық тарих // Гуманитарлық ғылым және әлеуметтік ғылымдардың қазіргі мәселелері: Республикалық ғылыми-практикалық конференция. – Астана, 2013 . – б. 282-286.

83. Историко-культурное наследие казахского народа в фондах музеев России // Халық тарих толқынында Мақалалар жинағы. Т. 5. / Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013. – С.154- 160.

84. Қазақ хандығы – Қазақ мемлекеттілігінің қайнар көзі // Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы. Т. 4. / Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013. – б. 58-65.

85. Қазақстан музейлері қызметінің бәсекеге қабілеттілігін арттыру жолдары мен болашағы // Отан тарихының іргелі мәселелері: Мақалалар жинағы / Жалпы ред. А.С. Мұсағалиева. – Астана, 2013. – б. 47-54.

86. Ұлт тарихын зерделеудің кейбір маңызды мәселелері // Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы. Т. 2. / Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013. – б. 84-88.

87. XX ғасыр басындағы мемлекетті құрудың ұлттық негізі // Халық тарих толқынында:.. Мақалалар жинағы. Т. 3. / Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013. – б. 130-137..

2014

88. Іргелі білім ошағында ашылған құнды қазына // Қазақстан мұғалімі. – 2014. – № 2. – б. 25-27.

89. Кеңестік атеистік саясаттың Қазақстанның музей ісіндегі көрінісі // Мәдени мұра. – 2014. – № 4 (55). – б. 84-87.

90. Концептуальная основа создания музея истории отечественного образования // Импакт фактор.

91. Орталық мемлекеттік музей өз мәртебесін қашан алды? // Мәдени мұра. – 2014. – № 1-2 (52-53). – б. 67-71.

92. Ұлттық құндылықтар тағдыры // Мәңгілік ел. – 2014. - № 5(7).

2015

93. Академик М. Қозыбаев ебектеріндегі отан тарихының іргелі мәселелері // Козыбаевские чтения – 2014: роль Казахстана в интеграции евразийского пространства: Материалы международной научно-практической конференции. – Петропавловск: СКГУ им. М. Козыбаева, 2014. – Т 1. – б. 63-65.

94. XX ғасыр басындағы ұлтық мемлекеттілік мәселелері // Третий конгресс историков Казахстана: сборник научных статей. – Астана: ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, 2015. – б. 183-186.

95. Жұмағали Тілеулиннің қоғамдық- саяси қызметі /// Қозыбаев оқулары – 2015: ғылым мен білімнің даму перспективалары: атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның. – Петропавл, 2015. – Т. 2. – б. 77-80.- (Бірлескен: Жәкежан С.А.).

96. Казахское ханство в контексте мировой истории // Bulletin de L'Academie internationale concorde., 2015. – № 3. – С. 47-51.

97. Қазақ мемлекеттігінің қалыптасуы мен дамуының ерекшеліктері // Материалы международной научно-практической конференции, посвященной 550-летию Казахского ханства. – Петропавловск, СКГУ им. М. Козыбаева, 2015. – С. 40-44.

98. Қазақ хандығы – ұлы бабаларымыздың тарихи мұрасы // Қозыбаев оқулары – 2015: ғылым мен білімнің даму перспективалары: атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның. – Петропавл, 2015. – Т. 1. – б. 28-33.

99. Қазақ хандығы – Қазақ мемлекеттілігінің қайнар көзі // Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы. Т.6. / Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2013. – б. 212-219.

100. Қызылжар өңірімен сібірдің оңтүстігі мен батысын мекендеген қазақтың ру-тайпалары // Қозыбаев оқулары - 2015: ғылым мен білімнің даму перспективалары: атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның. – Петропавл, 2015. – Т. 1. – б. 33-36.

101. Озық отыздық-орындалатын мақсатымыз // Солтүстік Қазақстан.- 2015.- 26 қараша.

102. Солтүстік Қазақстан облысының демографиялық ахуалы және әлеуметтік-экономикалық құрылымы // Қозыбаев оқулары – 2015: ғылым мен білімнің даму перспективалары: атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары. – Петропавл, 2015. – Т. 3. – б. 65-68.- (Бірлескен: Темірханова А.С.).

103. Терең тарихымыздың тағылымды жолы: Қазақ хандығының құрылғанына – 550 жыл // Солтүстік Қазақстан.- 2015.- 1 қаңтар.

104. Тың және тыңайған жерлерді игеру жылдарындағы Солтүстік Қазақстан өңіріндегі демографиялық даму ерекшеліктері // Козыбаевские чтения – 2014: Роль Казахстана в интеграции евразийского пространства: Материалы международной научно-практической конференции. – Петропавловск: СКГУ им. М. Козыбаева, 2014. – Т.1.- б. 48-51.- (Бірлескен: Нұрғалиева, Г.Н.).

105. 1916 жылғы Солтүстік Қазақстандағы ұлт-азаттық көтеріліс оқиғалары. // Қозыбаев оқулары – 2015: ғылым мен білімнің даму перспективалары: атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның. – Петропавл, 2015. – Т.1. – б.23-28.- (Бірлескен: Ескенова А.Т.).

106. «Conceptual Basis of the Creation of the Museum of National Education History» в журнале Review of European Studies; Vol. 7, No. 6; 2015 ISSN 1918-7173 E-ISSN 1918-7181 Published by Canadian Center of Science and Education. Scopus, RES-CCSE – Review of European Studies (ISSN19187173-Canada-Scopus), 561718. Показатель цитируемости SJR 0,155.

2016

107. Attribution of the Kazakh Traditional Dress in the Collections of the Russian Ethnographic Museum // INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL & SCIENCE EDUCATION 2016, VOL. 11, NO. 10, 3709-3718.

108. Polemic in Russian Pro-Revolution Historiography about the Future of the Kazakh Court of BIYS (The Latter Half of the 19th Century). – Indian Journal of Science and Technology, Vol 9(44), DOI: 10.17485/ijst/2016/v9i44/97055, November 2016. ISSN (Print): 0974-6846. ISSN (Online) : 0974-5645

109. XVII ғ. ортасындағы тарихи оқиғалар және Жәнібек бейнесі (тарихи фольклор деректері негізінде)// Еуразия гуманитарлық институтының Хабаршысы. – Астана, 2016. – № 3. – б. 13-19.

110. Аймақ шежіресіндегі ақтандақтар // Солтүстік Қазақстан.- 2016.- 21 сәуір.

111. Академик М. Қозыбаев ұлт тарихын ұлықтаушы // М.Қ. Қозыбаевтың 85 жылдығына арналған «Қозыбаев оқулары - 2016: Еуразия мәдени-өркениет үдерісінің заманауи тенденциялары: атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары.– Петропавл, 2016. – б. 27-30.

112. Ақыл, қайрат, жүректі бірдей ұстау // Егемен Қазақстан.- 2016.- 12 сәуір.

113. Білім кеңістігінің биік өлшемі // Егемен

Қазақстан.- 17 мамыр.

114. Кеңес кезеңіндегі Қазақстан музейлерінің қорларын жабдықтаудың ерекшеліктері // Отан тарихы. – 2016.- № 3 (75). – б. 133-141.

115. Тарих ғылымының дүлдүлі // Солтүстік Қазақстан 2016.- 8 қараша.

116. Терең тарихымыздың тағылымды жолы // Халық тарих толқынында: Мақалалар жинағы. Т.7. / Құраст. Т. Шаңбай А. Ибраева. – Астана: Фолиант, 2015. – б. 129-133.

117. Ұлт мұраты – басты құндылық // Солтүстік Қазақстан.- 17 наурыз.

**А.Ғ. ИБРАЕВАНЫҢ ҒЫЛЫМИ ЖЕТЕКШІЛІГІМЕН
ҚОРҒАЛҒАН ДОКТОРЛЫҚ (Ph.D), МАГИСТРЛІК
ДИССЕРТАЦИЯЛАР**

**ДОКТОРСКИЕ, МАГИСТЕРСКИЕ ДИССЕРТАЦИИ
ВЫПОЛНЕННЫЕ ПОД НАУЧНЫМ РУКОВОДСТВОМ
А.Г. ИБРАЕВОЙ**

1. Құнанбаева Шолпан Боранбайқызы. «Материалы музейных собраний г. Санкт-Петербурга как источник по истории традиционного казахского общества (XVIII- нач. XX вв.)» – 6D020300 – “Тарих» мамандығы бойынша Ph.D докторлық диссертация

2. Төлебаев Жәнібек Зейноллаұлы. Отағасырлық түркілердің исламдану үдерісінің рухани негіздері. – 6M020300 – “Тарих» мамандығы бойынша магистрлік диссертация.

3. Жаксыгелдинов Жандос Нұрмаметович. Жаңа экономикалық саясат жылдарындағы Қазақстан: саяси, әлеуметтік-экономикалық дамуының ерекшеліктері мен қорытындылары. – 6M020300 – “Тарих» мамандығы бойынша магистрлік диссертациясына ғылыми жетекшілік.

4. Төлеуғожин Айдын Жеңісбекұлы. Каспий теңізінің құқықтық мәртебесін анықтаудың тарихи негіздері. – 6M020300 – “Тарих» мамандығы бойынша магистрлік диссертация

5. Құнанбаев Мерей Қанатбекұлы. Кеңестік атеистік саясаттың рухани өмірге әсері. – 6M020300 – “Тарих» мамандығы бойынша магистрлік диссертациясына ғылыми жетекшілік.

6. Ақай Берік. Қытайдағы қазақ диаспорасының ұлттық құндылықтарды сақтауының маңыздылығы. – 6M020300 – “Тарих» мамандығы бойынша магистрлік диссертациясына ғылыми жетекшілік.

7. Қанжыл Шәкірт – 6M020300 – “Тарих» мамандығы бойынша магистрлік диссертациясына ғылыми жетекшілік.

8. Майтышев Ерлан Қамитұлы. Петропавл қаласының тарихы (1752-1920 жж.). – 6М020300 – “Тарих» мамандығы бойынша магистрлік диссертация.

9. Темірханова Әсемгүл Серікқызы. Солтүстік Қазақстан облысының қалыптасу және даму тарихы (1936-1991 жж.). – 6М020300 – “Тарих» мамандығы бойынша магистрлік диссертация.

10. Ахметжанова Гүлжазира Нұржаубекқызы. «Тәуелсіздік жылдарындағы Солтүстік Қазақстан облысының саяси өмірі және әлеуметтік-экономикалық дамуы». – 6М020300 – “Тарих» мамандығы бойынша магистрлік диссертация.

11. Жәкежан Саягүл. Солтүстік Қазақстан өңіріндегі Алаш қайраткерлерінің өмірі және ғылыми мұрасы (1905-1937 жж.). – 6М020300 – “Тарих» мамандығы бойынша магистрлік диссертация.

БІРЛЕСІП ЖАЗҒАН АВТОРЛАРДЫҢ ЕСІМ КӨРСЕТКІШІ
ИМЕННОЙ УКАЗАТЕЛЬ СОАВТОРОВ

Айтмагамбетов Д.	10
Әбіл Е.Қ.	18
Әлімбай Н.	70
Даркенов Қ.	4
Ермекбаев Ж.	70
Ескенова А.Т.	105
Жәкежан С.А.	95
Ипполитова Т.В.	11
Калкеева К.	10
Мәлікова С.З.	18, 19
Нұрғалиева, Г.Н.	104
Санакулова Б.	10
Тайшыбай З. С	19
Темірханова А.С.	102
Төленова З.Т.	20
Шаңбай Т.	5, 6

Мазмұны / Содержание

Оқырман назарына	4
К читателям	5
Қазақстанның ұлттық жаратылыстану ғылымдары академиясының академигі, тарих ғылымдарының докторы, профессор Ақмарал Ғосманқызы Ыбыраеваның өмірі мен қызметінің негізгі кезеңдері	6
Марапаттары:	10
Награды	11
Тарих ғылымдарының докторы, профессор, қазақстанның ұлттық жаратылыстану ғылымдары академиясының академигі Ақмарал Ғосманқызы Ыбыраеваның ғылыми-педагогикалық және қоғамдық қызметінің қысқаша очеркі	12
Краткий очерк научно-педагогической деятельности академика казахстанской национальной академии естественных наук, доктора исторических наук, профессора Ибраевой Аакмарал Госмановны.	19
Ғылыми басылымдар - Научные публикации	
Кітаптар – Книги	26
Мақалалары – Статьи	28
А.Ғ. Ибраеваның ғылыми жетекшілігімен қорғалған докторлық (ph.d), магистрлік диссертациялар	
Докторские, магистерские диссертации выполненные под научным руководством А.Г. Ибраевой.	40
Бірлесіп жазған авторлардың есім көрсеткіші	
Именной указатель соавторов.	42

